

Порівняльний аналіз особливостей якості сімейного життя в традиційних і дистантних сім'ях

Venher H.S. A comparative analysis of the quality of family life in the traditional and distant families / H.S. Venher // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 30. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 110–125.

Г.С. Венгер. Порівняльний аналіз особливостей якості сімейного життя в традиційних і дистантних сім'ях. Здійснено порівняльний аналіз особливостей якості сімейного життя в традиційних та дистантних сім'ях виявив наступні тенденції. Досліджено два інститути сім'ї: традиційний та дистантний. Показано експериментальні методики, завдяки яким досліджуються особливості якості сімейного життя в традиційних та дистантних сім'ях. Констатовано, що сімейна адаптація як сімейна згуртованість характеризується гендерною неспецифічністю. Зазначено, що дистантна сім'я може вважатися потенційно дезадаптованою, адже її структурно-кількісний склад є змінним у часовій перспективі це і несе певні ризики. Встановлено, що рівень задоволеності шлюбом не залежить від типу сім'ї і свідчить про неблагополуччя досліджених родин. Встановлено, що у дистантних сім'ях більш розповсюдженою є патріархальна модель: чоловік-добувач, жінка – домогосподарка. Ця модель представляє нормативні умови жіночої субординації, характерні для традиційної гендерної культури. Відповідно тривале проживання членів сімей на відстані одне від одного формує у чоловіків тверду установку на те, що їхні подружжя повинні виконувати традиційно приписувану їм роль «домашньої господарки», «матері». Встановлено, що у традиційних сім'ях жінка намагається брати на себе лідерські функції у формуванні ієрархії стосунків, встановленні меж у поведінці та обирає засоби заохочення і покарання. Зроблено висновок, що у випадку сімей, члени якої перебувають із різних причин на відстані один від одного, відбувається порушення передусім міжособистісного компонента функціонування сімейної системи і більшої трансформації зазнають саме ролі, пов'язані з взаємодією. Зазначено, що потреби економічного характеру є більш актуальними для членів тимчасово неповних родин, тому роль заробітника займає в таких сім'ях більш високу ієрархічну позицію, ніж у традиційних сім'ях.

Ключові слова: дистантна сім'я, тимчасово неповна родина, рівень задоволеності шлюбом, традиційна сім'я, гендерна нерівність, сімейна адаптація, рольові стосунки, гендерна культура, сімейні ролі.

А.С. Венгер. Сравнительный анализ особенностей качества семейной жизни в традиционной и дистантной семье. Осуществлён сравнительный анализ особенностей качества семейной жизни в традиционных и дистантных семьях выявил следующие тенденции. Исследованы два института семьи традиционный и дистантный. Показано экспериментальные методики, благодаря которым исследуются особенности качества семейной жизни в традиционных и дистантных семьях. Констатировано, что семейная адаптация как семейная сплочённость характеризуется гендерной Неспецифичностью. Отмечено, что дистантная семья может считаться потенциально дезадаптированной, ведь её структурно-количественный состав является переменным во временной перспективе и это несёт определенные риски. Установлено, что уровень удовлетворенности браком не зависит от типа семьи и свидетельствует о неблагополучии исследованных семей. Установлено, что в дистантных семьях более распространена патриархальная модель: человек-добытчик, женщина-домохозяйка. Эта модель представляет нормативные условия женской субординации, характерные для традиционной гендерной культуры. Согласно длительное проживание членов семей на расстоянии друг от друга формирует у мужчин твёрдую установку на то, что их супруги должны выполнять традиционно приписываемую им роль «домашней хозяйки», «матери». Установлено, что в традиционных семьях женщина пытается брать на себя лидерские функции в формировании иерархии отношений, установлении границ в поведении и выбирает средства поощрения и наказания. Сделан вывод, что в семьях, члены которой находятся по разным причинам на расстоянии друг от друга, происходит нарушение прежде всего межличностного компонента функционирования семейной системы и большей трансформации испытывают именно роли, связанные с взаимодействием. Отмечено, что потребности экономического характера более актуальными для членов временно неполных семей, поэтому роль зарабатывальщика занимает в таких семьях более высокую иерархическую позицию, чем в традиционных семьях.

Ключевые слова: дистантная семья, временно неполная семья, уровень удовлетворённости браком, традиционная семья, гендерное неравенство, семейная адаптация, ролевые отношения, гендерная культура, семейные роли.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Трансформація рольових відносин у сім'ї являється головною стороною сучасної перебудови шлюбно-сімейних відносин. Невизначеність норм, регулюючих в теперішній час шлюбно-сімейні відносини, у тому ж числі рольові, ставить перед сучасною сім'єю низ-

ку соціально-психологічних проблем. Важливими з них є саме проблеми «вибору» кожною сім'єю способу рольової взаємодії та формування ставлення членів сім'ї до різних сторін рольової поведінки в сім'ї. Процес виникнення рольової структури сім'ї є однією з головних сторін її становлення як соціальної та психологічної суспільності, адаптації подружжя один до одного та вироблення стилю сімейного життя. В умовах існування різних норм і прикладів рольової поведінки цей процес тісно пов'язаний із міжособистісними відносинами подружжя та їх установками. Незважаючи на активізацію досліджень в галузі психології, залишається ще багато аспектів, що потребують вивчення. В теперішній час якість міжособистісних відносин подружжя винаймається перш за все тим, як сприймають їх саме подружжя, наскільки благополучними та успішними вони їх вважають. Ми вивчаємо безпосередньо сім'ї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема дистантних сімей знайшла своє відображення в працях Л.В. Боярин, Г.В. Байзетінова, Н.В. Гордієнко, О. Двіжона, В.І. Зацепіна, Н.І. Куб'як, К.Б. Левченко, Л.Р. Мудрик, Ф.А. Мустаєва, М. Олійник, Д.І. Пенішкевич, А.В. Портнова, Я.М. Раєвська, В.С. Торохтя, А.Л. Цинцарь. Вивчення ролі сім'ї як найважливішого соціального інституту знаходимо у працях класиків – О. Конта, П. Сорокіна, Г. Спенсера, Т. Парсонса та ін. Проблеми супроводу дітей з дистантних сімей приділяли увагу Л.Р. Мудрик, Я.М. Раєвська. Окремі аспекти ролі сімейних стосунків розкрито у працях Т. Алексієнко, О. Безпалько, Л. Бойко, Н.В. Гордієнко, В.О. Сухомлинського, І. Трубавіної, Т. Шульги та ін. Проблемами психології сім'ї, зокрема, дослідженням емоційних зв'язків у сім'ї, рольової структури сім'ї, особливостей міжособистісних стосунків у сім'ї займалися такі науковці, як Т.В. Андреева, О.А. Карбанова, В.І. Зацепін, Л.М. Бучинська. Проблемою сімейного укладу, розподілу сімейних ролей, типів сімейної взаємодії займався В.М. Дружинін. Особливості психотерапевтичної роботи з сім'ями, сім'ї як джерело психічної травматизації особистості, порушення функціонування сімей розглядають такі науковці: як О.С. Кочарян, М.Є. Жидко, Е.Г. Ейдемільер, В.В. Юстіцькіс та ін. Детальне вивчення рольових відносин у дистантних сім'ях залишилось поза увагою дослідників. Тому ми вважаємо цю тему актуальною та потрібною для детального вивчення.

Мета статті: емпірично дослідити та зробити порівняльний аналіз особливостей якості сімейного життя в традиційних і дистантних сім'ях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянувши особливості рольових стосунків у дистантних сім'ях та порівнявши ці характеристики з аналогічними показниками в традиційних сім'ях, необхідно дослідити інший компонент сімейних взаємовідносин, який впливає з ефективності рольової взаємодії подружжя – якості їхнього сімейного життя.

Інтегральним показником якості сімейного життя виступає задоволеність шлюбом, яка визначалась за тестом-опитувальником «Задоволеність шлюбом». Середній рівень даного показника визначався в групах осіб з дистантних і традиційних сімей. Так, статистично значущих розбіжностей між представниками обох типів сімей незалежно від статі виявлено не було ($U = 2121,500$; $p = 0,384$). Середні значення в групі дистантних сімей склали $M = 10,000$ – у чоловіків, $M = 9,063$ – у жінок. Середні значення в групі традиційних сімей склали $M = 10,448$ – у чоловіків, $M = 9,740$ – у жінок. Розбіжності між типами сімей за рівнем задоволеності шлюбом в групах чоловіків і жінок також були статистично незначущими ($p > 0,05$).

Далі аналізувались розбіжності за середніми значеннями за шкалою сімейної адаптації та згуртованості (FACES-3). Зіставлено між собою діагностичні параметри в підгрупах, виділених залежно від статі та типу сім'ї. На рисунку 3.11 наведено статево розбіжності за параметрами сімейної згуртованості в традиційних сім'ях. Як свідчить аналіз розбіжностей за U-критерієм Манна-Вітні, в традиційних сім'ях чоловіки та жінки статистично значуще не відрізняються одне від одного за параметрами згуртованості ($p > 0,05$).

В свою чергу, аналіз розбіжностей між чоловіками та жінками за параметрами сімейної згуртованості в дистантних сім'ях наведено на рис. 3.12. В дистантних сім'ях спостерігається аналогічна картина: розбіжності за параметрами сімейної згуртованості не можна вважати статистично значущими. Традиційна сім'я, як і дистантна, характеризується виразною гендерною специфічністю у власному сприйнятті сімейної згуртованості.

Сімейну згуртованість Е.Г. Ейдемилер визначає як ступінь емоційного зв'язку між членами сім'ї – взаємозалежність, або автономність та дистанціювання один від одного [10]. Тобто сімейна згуртованість не є індивідуальною характеристикою окремого індивіда. Вона є системною характеристикою, яка описує взаємодію між членами діади – між чоловіком і жінкою у подружжі. Саме тому рівні згуртованості у чоловіків та жінок є схожими в різних типах сімей.

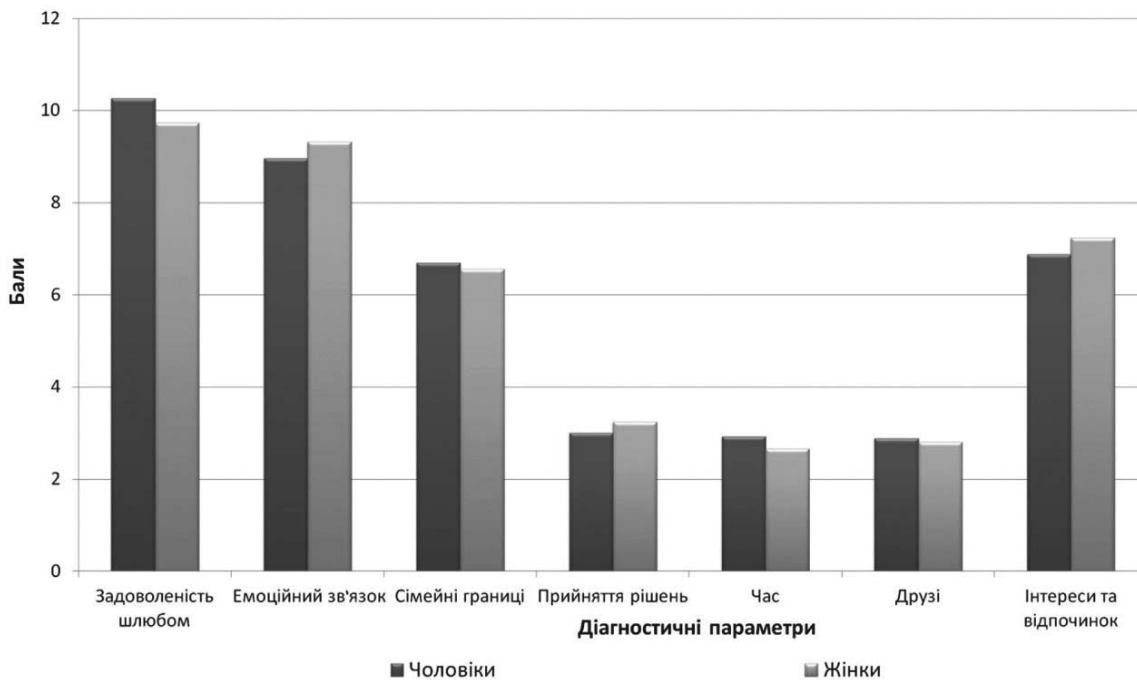

Рис. 3.11. Статеві розбіжності за параметрами сімейної згуртованості в традиційних сім'ях

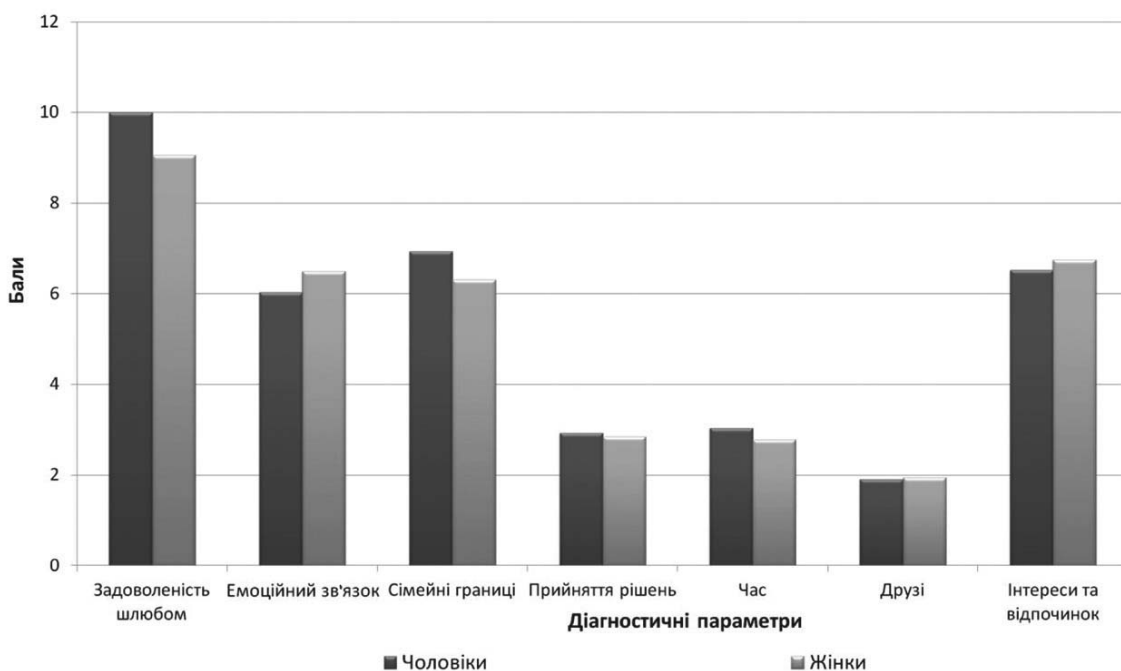

Рис. 3.12. Статеві розбіжності за параметрами сімейної згуртованості в дистантних сім'ях

Схематично, у вигляді стовпчикової діаграми, розбіжності в параметрах сімейної згуртованості у чоловіків з різних типів сімей наведені на рисунку 3.13. Як вказує аналіз за U-критерієм Манна-Вітні статистично значущі розбіжності виявлені за по-

казниками «Емоційний зв'язок» та «Друзі». К першому випадку отримані наступні значення критерію: $U = 159,000$; $p < 0,001$, у другому випадку – відповідно $U = 188,000$; $p = 0,001$.

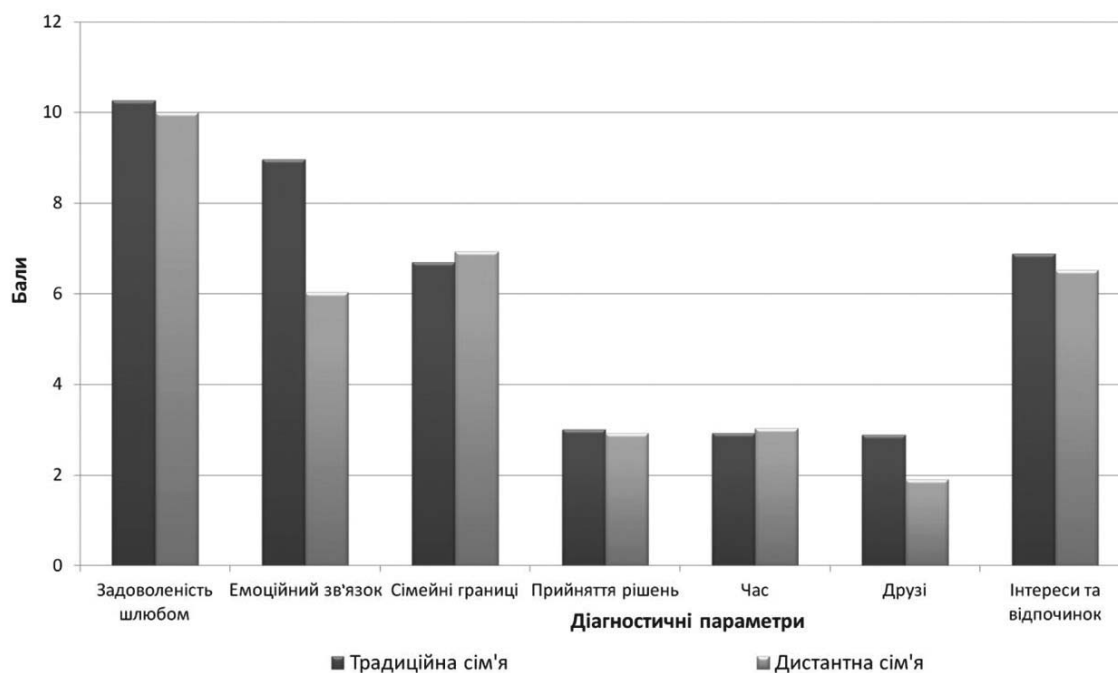

Рис. 3.13. Розбіжності в параметрах сімейної згуртованості у чоловіків з різних типів сімей

Чоловіки в традиційних сім'ях сильніше відчують емоційний зв'язок зі своєю дружиною ($M = 8,962$) та більш прихильно ставляться до друзів свого подружжя ($M = 2,885$). Тоді як в дистантних сім'ях емоційний зв'язок є менш характерним для чоловіків ($M = 6,034$), до того ж ставлення до друзів дружини є менш виразним ($M = 1,897$).

Аналогічна тенденція спостерігається і в жінок. На рисунку 3.14 наведені розбіжності в параметрах сімейної згуртованості у жінок з різних типів сімей. Жінки з традиційних сімей інтенсивніше відчують емоційний зв'язок з чоловіками ($M = 9,320$), ніж представниці дистантних сімей ($M = 6,500$). Вони у більшій мірі готові виявити прихильність до друзів чоловіка ($M = 2,800$), порівняно з представниками дистантних сімей ($M = 1,938$). Отже, за деякими показниками сімейної згуртованості вона вища в повних, ніж у тимчасово неповних сім'ях.

Як зазначає Ю.В. Примака [4], досліджуючи згуртованість сімей різного типу, лише за типом сім'ї важко точно визначити те, що в ній відбувається. Навіть у цих особливих неповних і змішаних сім'ях, про які йшлося, можуть панувати природність, довіра, чесність і любов завдяки налагодженій ефектив-

ній конгруентній комунікації. Але все ж в умовах неповної або змішаної сім'ї, порівняно з повною первинною, соціально та емоційно благополучною, позитивний, прогнозований варіант формування особистісної ідентичності гальмується (або навіть стає неможливим). Тому, для формування гармонійної особистості необхідне піклування та прийняття, любов як матері, так і батька. Авторка розглядає цю проблему в контексті виховання дитини і вказує, що за дефіциту якоїсь складової, дитина постійно перебуватиме у страхі та тривозі, замкнеться в собі, зануриться у світ власних фантазій. Іншими словами, більш благотворний вплив на формування особистості дитини мають сім'ї, у яких є і мати і батько (позиція яких має бути адекватною, гнучкою, прогностичною) та не менше двох дітей. Повна, згуртована сім'я здатна забезпечити кращі умови розвитку, формування особистісної ідентичності підлітка (при тому, що цей віковий період приховує свою специфіку): у них повніша, прогностичніша ідентифікація, більш позитивний образ «Я», вони реалістичніші, краще адаптуються та орієнтуються, більше рахуються з думкою оточуючих.

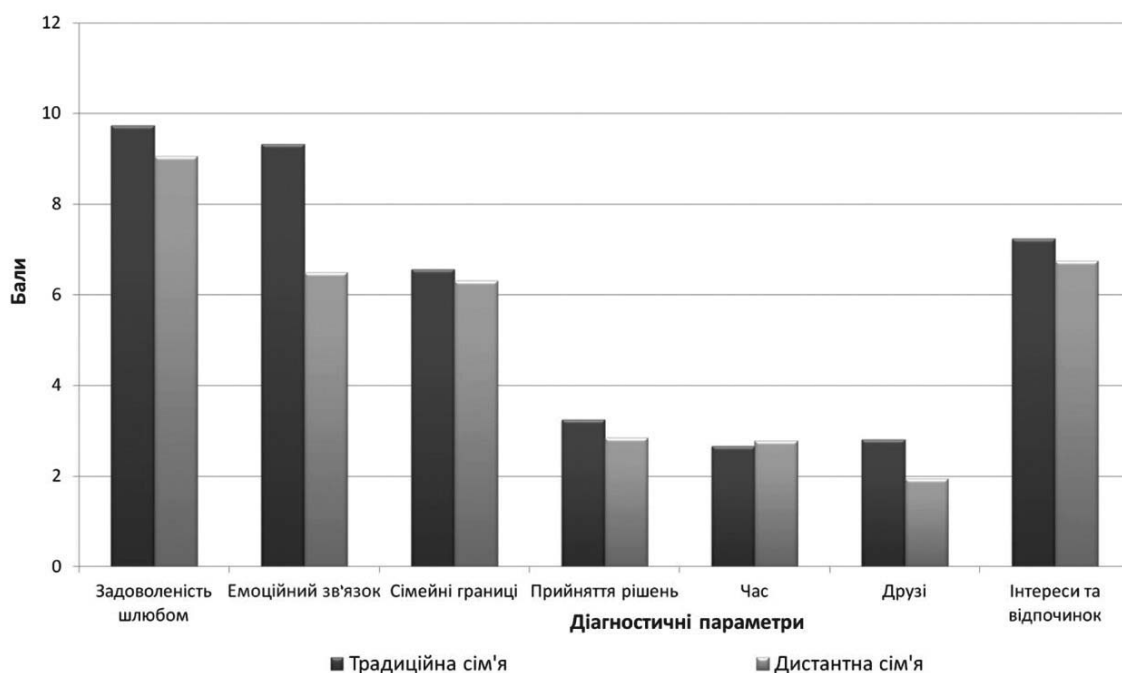

Рис. 3.14. Розбіжності в параметрах сімейної згуртованості у жінок з різних типів сімей

Далі аналізувалися статеві розбіжності за параметрами сімейної адаптації. Рисунок 3.15 ілюструє статеві розбіжності в параметрах сімейної адаптації в традиційних сім'ях.

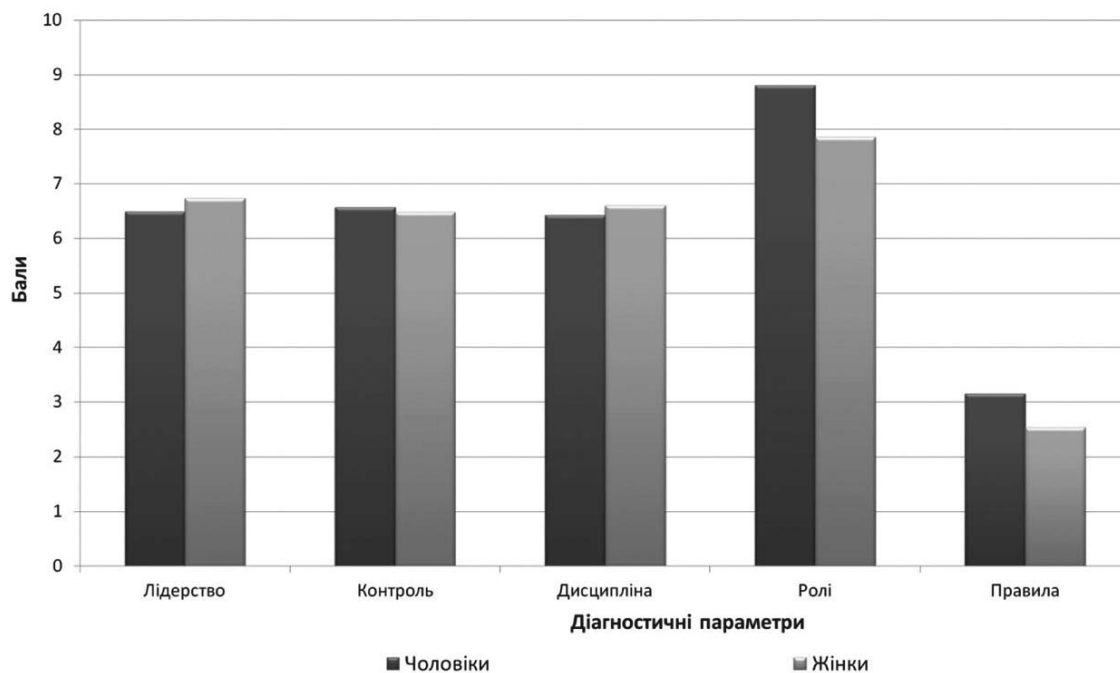

Рис. 3.15. Статеві розбіжності в параметрах сімейної адаптації в традиційних сім'ях

Хоча в даному випадку статистично значущих розбіжностей між групами порівняння за U-критерієм Манна-Вітні не виявлено ($p > 0,05$) хотілось би звернути увагу на деякі тенденції, які хоча не є статистично значущими, але близькі до них. Маються на увазі такі параметри, як «Ролі» ($U = 486,500$; $p = 0,071$) та «Правила» ($U = 485,000$; $p = 0,061$). Чоловіки частіше в традиційних сім'ях, ніж жінки, підтримують більшу динаміку ролей у родині. Вони більш схильні вважати, що правила в їхній родині змінюються, а домашні обов'язки можуть переходити від одного члена родини до іншого.

На рисунку 3.16 наведено статеві розбіжності в параметрах сімейної адаптації в дистантних сім'ях.

Як свідчить аналіз розбіжностей за U-критерієм Манна-Вітні, в дистантних сім'ях чоловіки та жінки статистично значуще не відрізняються одне від одного за параметрами адаптації ($p > 0,05$).

Отже, можна зробити висновок, що сімейна адаптація як сімейна згуртованість також характеризується гендерною специфічністю. Тобто як в традиційних, так і в дистантних сім'ях чоловіки статистично значуще не відрізняються від жінок за параметрами сімейної адаптації. На думку Г. А. Кошонько [9], сімейну адаптацію слід розглядати як процес адаптації людини до своєї сімейної ролі, встановлення культурно-ціннісних відносин

з іншими членами сім'ї й усім суспільством у цілому, його соціальними інститутами, зокрема, а також створення позитивних умов, що сприяють розвитку особистості. Наявність яких-небудь деформацій на цих трьох рівнях і формують умови для прояву сімейної дезадаптації. Очевидно, що цей процес носить взаємоспрямований характер і залежить як чоловіка від, так і від жінки. Проте, можна зауважити, що сімейна адаптація в традиційних сім'ях є все ж таки менш взаємозалежним конструктом, ніж сімейна згуртованість.

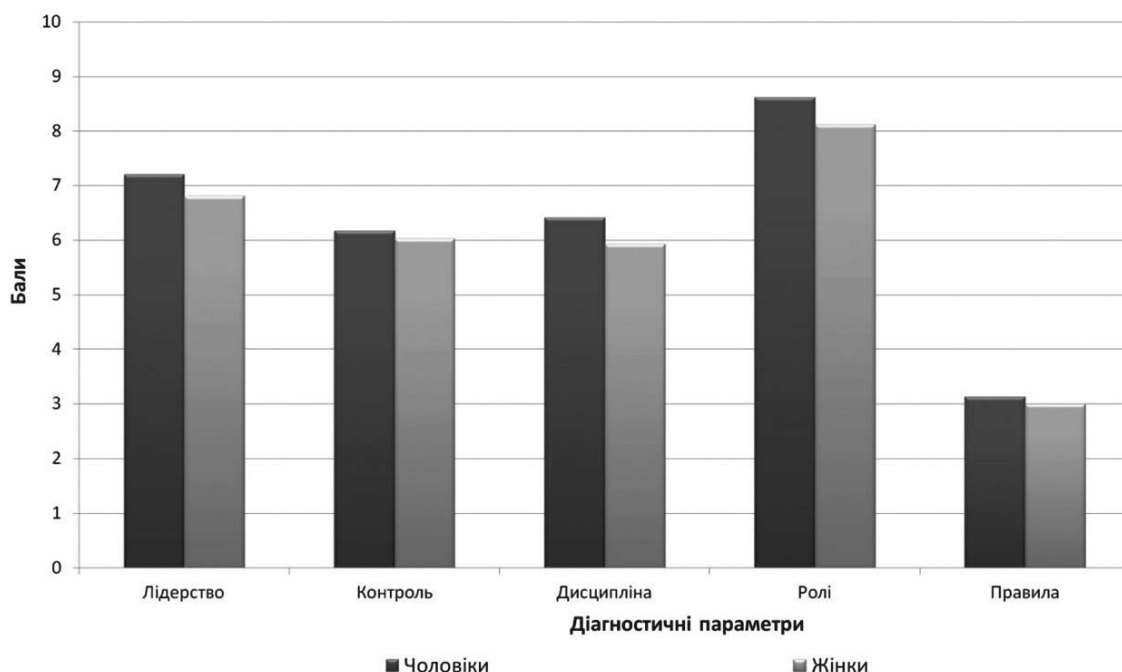

Рис. 3.16. Статеві розбіжності в параметрах сімейної адаптації в дистантних сім'ях.

Рисунок 3.17 відображає розбіжності за типом сім'ї в параметрах сімейної адаптації у чоловіків.

Як було з'ясовано при аналізі за U-критерієм Манна-Вітні, статистично значущих розбіжностей за показниками сімейної адаптації у чоловіків виявлено не було. Отже, такий чинник як тип сім'ї нестатистично значуще не впливає на адаптивність чоловіків.

Наступна стовпчикова діаграма відображає розбіжності за параметрами сімейної адаптації у жінок з різних типів сімей (рис. 3.18). З цієї діаграми наочно видно, що найбільші розбіжності визначаються за параметром «Дисципліна». Це підтверджується й аналізом за U-критерієм Манна-Вітні. Розбіжності між жінками в традиційних і дистантних сім'ях були статистично значущими ($U = 588,500$; $p = 0,040$). У жінок в традиційних сім'ях переважав більший рівень орієнтації на демократичний

підхід до дисципліни ($M = 6,600$), порівняно з жінками в дистантних сім'ях ($M = 6,600$). Вони намагаються досягти того, що діти самостійно вибирають форму поведінки, а покарання не є виключно у компетенції батьків, а обговорюються батьками і дітьми разом.

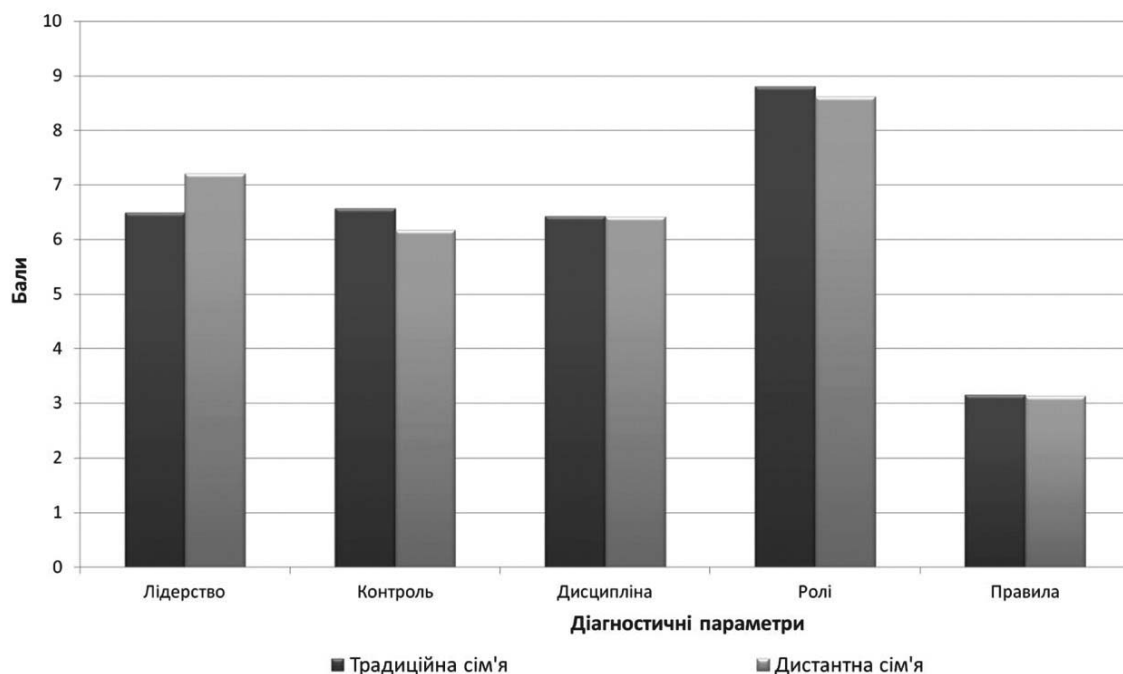

Рис. 3.17. Розбіжності в параметрах сімейної адаптації у чоловіків з різних типів сімей.

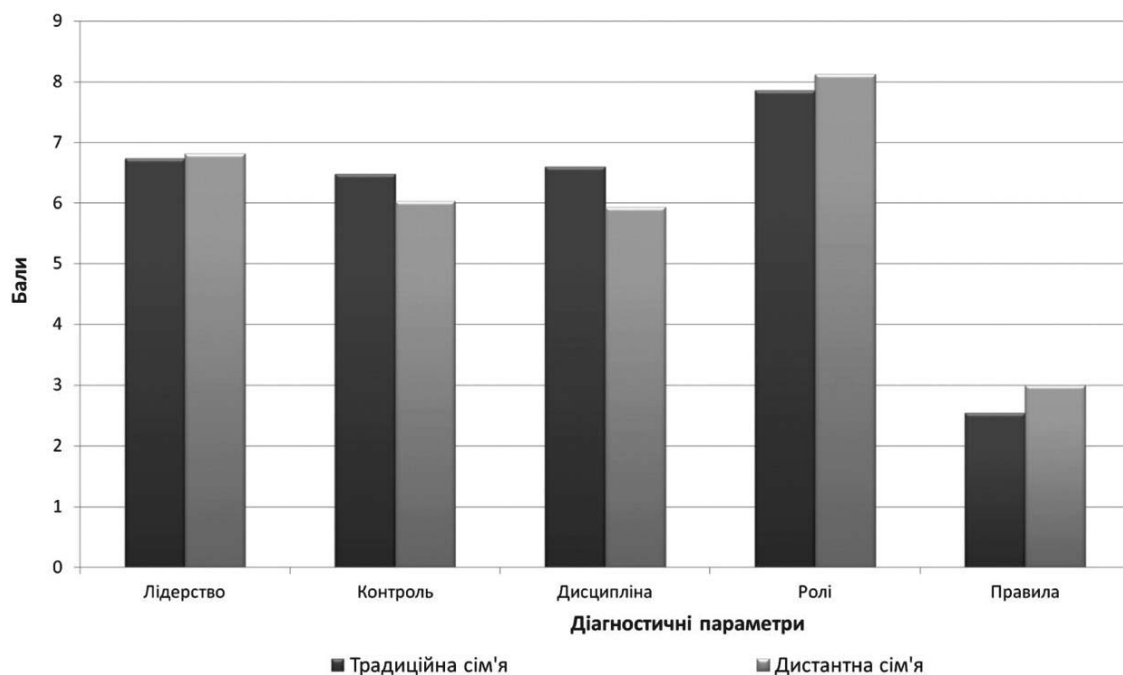

Рис. 3.18. Розбіжності за параметрами сімейної адаптації у жінок з різних типів сімей.

Тому розбіжності між повною та тимчасово неповною сім'єю стосовно показників адаптації виявляються лише в підвибірці жінок. Отже, сімейна дезадаптація у більшому ступені виявляється в дистантних сім'ях і є виразною у жінок в такому аспекті, як ставлення до дисципліни у власній родині.

У літературі вказується, що соціально дезадаптованою є сім'я, яка: а) не в змозі забезпечити прожитковий мінімум своїм членам; б) не забезпечує простого відтворення населення й/або в цілому кількісна структура якої в соціальному й правовому контексті є «такою, що відхиляється від норми»; в) має неоптимальні соціально-психологічні показники функціонування або члени якої страждають фізичними/психічними захворюваннями; г) мають мінімальні рівні освіти й професійної кваліфікації; д) веде незаконну життєдіяльність, порушує права особистості або члени якої вже вчинили злочин (правопорушення); е) у відношенні якої суспільна думка налаштована негативно (або неоднозначно). Чим більше виділених характеристик властиво сім'ї, тим сильніший ступінь її соціальної дезадаптованості. При цьому «вага» різних показників, очевидно, неоднакова [6].

Виходячи з отриманих даних, необхідно зазначити, що дистантна сім'я може вважатися потенційно дезадаптованою, адже її структурно-кількісний склад є змінним у часовій перспективі, що і несе певні ризики. По-перше, це виконання виховних функцій, насамперед успішної соціалізації дітей, забезпечення психологічного комфорту та емоційного благополуччя дитини. По-друге, відсутність в сім'ї одного з батьків, порушення внутрісімейної взаємодії батька й дитини можуть виступати чинниками, що підвищують сприйнятливості особистості до негативних впливів [5].

Більш глибоке суб'єктивне сприйняття якості сімейного життя в традиційних та дистантних сім'ях можна визначити за проективною методикою «Сімейна соціограма» Е.Г. Ейдемільера [11]. За показником «Члени сім'ї в площі кола». Згідно з авторською концепцією, це число вказує на кількість людей, яких респонденти схильні вважати членами своєї власної родини.

На рисунку 3.19. графічно наводиться співвідношення між типом сім'ї та кількістю членів сім'ї у площині кола в групах чоловіків та жінок. Якщо у чоловіків розбіжності за типом сім'ї стосовно кількості людей, яких вони схильні вважати членами своєї родини, не виявляються ($\chi^2 = 2,294$; $p = 0,318$), то в жіночій підвибірці ці розбіжності дуже суттєві ($\chi^2 = 12,884$; $p = 0,002$).

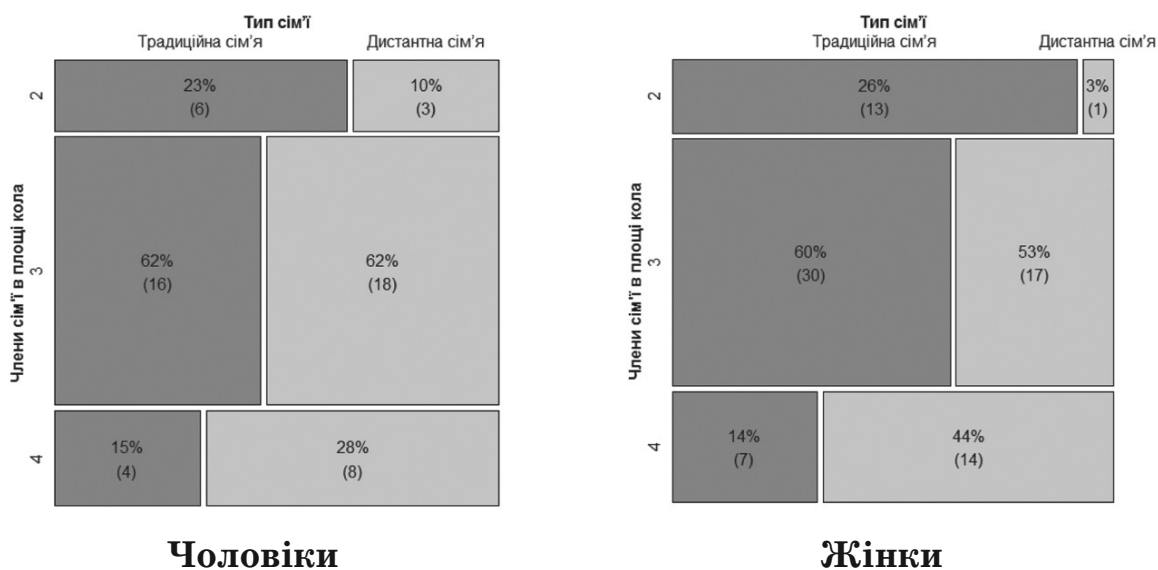

Рис. 3.19. Співвідношення між типом сім'ї та кількістю членів сім'ї у площині кола в групах чоловіків та жінок.

Отже, жінки із дистантних сімей виявляють більшу схильність, ніж жінки із традиційних сімей включати в коло своєї сім'ї більшу кількість осіб. У свою чергу, серед чоловіків вказана тенденція не спостерігається.

За першим критерієм зіставляється число членів сім'ї, зображених досліджуваним, порівняно з реальною їх кількістю. Якщо член сім'ї знаходиться з досліджуваним у конфліктних відносинах, можливо, він не потрапить у велике коло – він буде забутий. Водночас хтось зі сторонніх осіб, тварин, улюблених предметів може бути зображений у колі як член сім'ї.

Після підрахування різниці між кількістю членів сім'ї у площині кола за методикою «Сімейна соціограма» та реальною кількістю членів родини нами була сформована відповідна таблиця (табл. 3.4.).

Таблиця 3.4

Різниця між кількістю членів сім'ї у площині кола за методикою «Сімейна соціограма» та реальною кількістю членів родини

Стать	Тип сім'ї			
	Традиційна		Дистантна	
	М	SD	М	SD
Чоловіки	0,154	0,732	0,414	0,946
Жінки	0,200	0,926	0,750	0,950

Розраховані значення критерію Манна-Вітні засвідчили, що серед чоловіків розбіжності за типом сім'ї статистично зна-

чуще не впливають на кількість осіб, що суб'єктивно вважаються членами сім'ї ($U = 316,000$; $p = 0,272$). Тоді як у жінок в дистантних сім'ях, порівняно з жінками з традиційних сімей виявляється статистично значуща тенденція до додавання до їхнього суб'єктивного кола осіб, що не є членами їхніх ядерних родин ($U = 578,000$; $p = 0,027$). Зазначену тенденцію можна розглядати як компенсаторну тенденцію – жінки з дистантних сімей відчують структурну неповноту своїх родин, і тому намагаються включити до них навіть і сторонніх осіб.

За іншими параметрами методики «Сімейна соціограма» Е.Г.Ейдеміллера, зокрема: «Величина кружків», «Розміщення кружків відносно один одного», «Дистанція між кружками», статистично значущих розбіжностей ($p < 0,05$) не виявлено[10].

Отже, порівняльний аналіз особливостей якості сімейного життя в традиційних та дистантних сім'ях виявив наступні тенденції. Рівень задоволеності шлюбом не залежить від типу сім'ї і свідчить про неблагополуччя досліджених родин. Традиційна сім'я, як і дистантна, характеризується виразною гендерною неспецифічністю у власному сприйнятті сімейної згуртованості. Але чоловіки в дистантних сім'ях слабше відчують емоційний зв'язок зі своєю дружиною та менш прихильно ставляться до друзів свого подружжя. Аналогічна тенденція спостерігається і у жінок. У жінок з дистантних сімей, порівняно із жінками з традиційних сімей, виявляється тенденція до додавання до їхнього суб'єктивного кола осіб, що не є членами їхніх ядерних родин. Крім того, у жінок з традиційних сімей переважав більший рівень орієнтації на демократичний підхід до дисципліни, порівняно з жінками в дистантних сім'ях. Вони намагаються досягти того, що діти самостійно вибирають форму поведінки, а покарання не є виключно в компетенції батьків, а обговорюються батьками і дітьми разом. Також встановлено, що жінки з дистантних сімей відчують структурну неповноту своїх родин, і тому намагаються включити до них навіть і сторонніх осіб.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Дібрано методичний інструментарій для вивчення соціально-психологічних особливостей дистантних сімей. Показано теоретичні методи: аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація наукової літератури з проблеми дослідження для вивчення психологічного змісту поняття дистантної сім'ї, ролей і структури; емпіричні методи, а саме спостереження за особливостями рольових стосунків у дистантних сім'ях, авторське анкетування, тест «Сімейна соціограма», авто-

рами якого є Е.Г. Ейдемилер та О.В. Черемисин; опитувальник «Сімейні ролі», автори Дж. Огден та Е. Зевин; тест «Шкала сімейної адаптації та згуртованості FACES – 3», автори Д.Х. Олсон, Дж. Портнер; опитувальник задоволеності шлюбом, автори В.В. Столин, Т.Л. Романова, Г.П. Бутенко; методика «Рольові очікування партнерів» (РОП) Н.Волкової . Визначено сутність рольових стосунків (рольової структури) у дистантних сім'ях, вивчено особливості відносин подружжя в дистантних сім'ях.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в більш глибокому вивченні психологічних особливостей дистантних сімей. Важливим напрямом подальших досліджень є вивчення особливостей динаміки та шляхів соціально-психологічної корекції батьківського ставлення до дітей з дистантних сімей.

Список використаних джерел

1. Агеев В. С. Психологические и социальные функции полоролевых стереотипов [Текст] / В. С. Агеев // Вопросы психологии. – №2. – 1987. – С 34–40.
2. Алешина Ю. Е. Половая дифференциация как комплексный показатель межличностных отношений супругов [Текст] / Ю. Е. Алешина, И. Ю. Борисов // Вестн. Москов. гос. ун-та. Сер. 14. Психология. – 1989. – №2. – С. 44–56.
3. Боярин Л.В. Психологічні особливості соціально дезадаптованої поведінки підлітків із дистантних сімей та її корекція: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.05 / Л.В. Боярин; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2014. – 20 с.
4. Боярин Л.В. Некоторые аспекты феномена дистантной семьи и причин ее возникновения. – №8. – 2014: Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://jurnal.org/articles/2014/psih44.html>
5. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота із дистантними сім'ями [Текст] / І. М. Трубавіна // Науковий вісник Чернівецького університету . – Вип. 225. Педагогіка та психологія. – 2005. – С. 89–93.
6. Узун С. В. Сімейна структура населення України та гендерні відносини у родині [Текст] / С. В. Узун // Вісн. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. – Л., 2010. – Вип. 4. – С. 233–245.
7. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений: курс лекций / Л.Б. Шнейдер. – М. : Апрель – Пресс, Изд-во ЭКСМО – Пресс, 2000. – 512 с.
8. Шнейдер Л.Б. Семья оглядываясь вперед / Л.Б. Шнейдер. – СПб. : Питер, 2013. – 368 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»)

9. Шорина Н. М. Ценностные и ролевые установки в семьях моряков [Текст] / Н. М. Шорина С. В. Ромашина // Вестн. Мор. гос. ун-та. Серия: Гуманитарные науки. – Владивосток, 2008. – Вып. 29. – С. 127–133.
10. Эйдемиллер Э. Г. Психология и психотерапия семьи / Э. Г. Эйдемиллер, В.В. Юстицкис. – СПб. : Питер, 2001. – 656 с.
11. Эйдемиллер Э.Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия. Изд. 3-е / Э.Г. Эйдемиллер. – СПб. : Речь, 2007. – 352 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Ageev V. S. Psihologicheskie i social'nye funkcii polorolevyh stereotipov [Tekst] / V. S. Ageev // Voprosy psihologii. – №2. – 1987. – S 34–40.
2. Aleshina Ju. E. Polovaja differenciacija kak kompleksnyj pokazatel' mezhlichnostnyh otnoshenij suprugov [Tekst] / Ju. E. Aleshina, I. Ju. Borisov // Vestn. Moskov. gos. un-ta. Ser. 14. Psihologija. – 1989. – №2. – S. 44–56.
3. Bojaryn L.V. Psihologichni osoblyvosti social'no dezadoptovanoi' povedinky pidlitkiv iz dystantnyh simej ta i'i' korekcija: avtoref. dys. kand. psyhol. nauk: 19.00.05 / L.V. Bojaryn; Shidnoukr. nac.. un-t im. V. Dalja. – Lugans'k, 2014. – 20 s.
4. Bojarin L.V. Nekotorye aspekty fenomena distantnoj sem'i i prichin ee vznikovenija. №8. 2014. <http://jurnal.org/articles/2014/psih44.html>
5. Trubavina I. M. Social'no-pedagogichna robota iz dystantnymy sim'jami [Tekst] / I. M. Trubavina // Naukovyj visnyk Chernivec'kogo universytetu . – Vyp. 225. Pedagogika ta psihologija. – 2005. – S. 89–93.
6. Uzun S. V. Simejna struktura naselennja Ukrai'ny ta genderni vidnosyny u rodyni [Tekst] / S. V. Uzun // Visn. L'viv. nac. un-tu im. I. Franka. – L., 2010. – Vyp. 4. – S. 233–245.
7. Shnejder L. B. Psihologija semejnyh otnoshenij: kurs lekcij / L.B. Shnejder. – M. : Aprel' – Press, Izd-vo JeKSMO – Press, 2000. – 512 s.
8. Shnejder L.B. Sem'ja ogljadyvajas' vpered / L.B. Shnejder. – SPb. : Piter, 2013. – 368 s.: il. – (Serija «Mastera psihologii»)
9. Shorina N. M. Cennostnye i rolevye ustanovki v sem'jah morjakov [Tekst] / N. M. Shorina S. V. Romahina // Vestn. Mor. gos. un-ta. Serija: Gumanitarnye nauki. – Vladivostok, 2008. – Vyp. 29. – S. 127–133.

10. Jejdemiller Je. G. Psihologija i psihoterapija sem'i / Je. G. Jejdemiller, V.V. Justickis. – SPb. : Piter, 2001. – 656 s.
11. Jejdemiller Je. G. Semejnyj diajnoz i semejnaja psihoterapija. Izd. 3-e / Je. G. Jejdemiller. – SPb. : Rech', 2007. – 352 s.

H.S. Venher. A comparative analysis of the quality of family life in the traditional and distant families. The comparative analysis of the characteristics of quality of family life in the traditional and distant families was done and the following trends were found. Two institutes of a family were studied, in particular, traditional and distant. There have been shown the experimental methods by which peculiarities of a quality of family life in the traditional and distant families are studied. It is stated that family adaptation as family cohesion is characterized by gender nonspecificity. That is, as in traditional and distant families men statistically meaningful do not differ from women according to the parameters of family adaptation. It is noted that the distant family may be considered potentially disadapted because of its structural and quantitative structure is variable in the term and it carries certain risks. It is established that the level of marriage satisfaction does not depend on the type of family and demonstrates the poverty of families under research. The obtained data indicate the following trends: in distant families, more common is a patriarchal model: man is a raiser, woman is a housewife. This model represents the regulatory conditions of female subordination, characteristic for the traditional gender culture. The prolonged staying of members of the families at a distance from one another forms in men firm belief that their spouses need to perform traditionally established role of a «housewife», «mother». It is found that in the traditional family the woman is trying to take leadership in shaping the function hierarchy relationships, setting limits on behavior and chooses incentives and penalties. It is concluded that in the case of families whose members are on different causes at a distance from one another, the violation of the interpersonal component of family system functioning takes place, undergoing transformation and greater role is related to the interaction. It is noted that economic needs are more relevant to members of the temporary single-parent families, as part of earner takes in such families of higher hierarchical position than in traditional families.

Key words: distant family, temporarily incomplete family, the level of satisfaction of marriage, traditional family, gender inequality, family adaptation, role relationship, gender culture, family roles.

Received July 11, 2015

Revised August 15, 2015

Accepted September 18, 2015